

Lesbrief voor PERSEPOLIS

Het International Film Festival Rotterdam (IFFR) is in 1972 opgericht door Huub Bals onder de naam Film International. Het festival is in de loop der jaren uitgegroeid tot een van de grootste culturele evenementen van Nederland. Het is een platform voor de hedendaagse filmkunst van opkomend en al gevestigd talent uit de hele wereld. Het festival kent meerdere vaste onderdelen die iedere editie terugkeren (o.a. de VPRO Tiger Awards Competitie, Exploding Cinema, Filmmakers in Focus) en elk jaar zijn er ook een aantal thematische filmprogramma's. De 37e editie van het International Film Festival Rotterdam legt het accent op Free Radicals, filmmakers en kunstenaars die eigenzinnig en energiek een eigen koers volgen. In totaal biedt het festival meer dan 700 titels, waaronder lange films, korte films, installaties, optredens en feesten. Nauw verbonden met het festival zijn het Hubert Bals Fonds en de CineMart, beide opgericht om bij te dragen aan de realisatie van filmprojecten. Het filmfestival organiseert ook speciale schoolvoorstellingen voor het voortgezet onderwijs. Duizenden leerlingen hebben al aan deze filmvertoningen deelgenomen.

Reader

Credits

Orginele titel: PERSEPOLIS

Regisseurs: Vincent Paronnaud en Marjane Satrapi

Schrijvers: Vincent Paronnaud en Marjane Satrapi

Land: Frankrijk

Jaar: 2007

Speelduur: 135 minuten

Genre: Animatie, drama

Over de kunstenaar/regisseur

Marjane Satrapi wordt in 1969 in Rashjt, Iran, geboren. Ze groeit op in een moderne en intellectuele familie in de hoofdstad Teheran. Op 14-jarige leeftijd sturen haar ouders haar naar Wenen, weg van het dictatoriale regime in Iran. Van Wenen gaat ze naar Straatsburg om daar kunst te gaan studeren. Uiteindelijk keert ze terug naar Iran en behaalt haar Mastersgraad in Visuele Communicatie aan de kunst-academie in Teheran. In 1994 vestigt zij zich in Parijs. Daar werkt ze aan een autobiografische strip in vier delen, *Persepolis*, die na publicatie meteen een succes wordt. In het vierluik vertelt Satrapi, in eenvoudige lijntekeningen, over de Islamitische revolutie in Iran en over haar leven als vluchteling in Europa. Marjane Satrapi is een vertegenwoordiger van de autobiografische strip, een genre dat bekendheid kreeg met *Maus* van Art Spiegelman. Naast strips schrijft en illustreert Satrapi ook kinderboeken. Voor de realisatie van deze film kon Satrapi rekenen op medewerking van animator en striptekenaar Vincent Paronnaud (ook bekend onder het pseudoniem Winshluz). Hij beschouwt zichzelf als een underground artiest en wil zijn onafhankelijkheid en vrijheid van opvattingen behouden, zelfs als dit betekent dat hij vaak met weinig middelen de film moet realiseren. In een interview dat beschikbaar is op de website van PERSEPOLIS, stelt Satrapi: "Op heel wat vlakken zijn we erg verschillend en zelfs tegengesteld aan elkaar. Maar we vulden elkaar bij het maken van deze film goed aan; dit laat maar weer eens zien dat alle theorieën over de grote cultuurverschillen tussen oost en west vaak nonsens zijn".

Het verhaal

Marjane is een jong Iraans meisje, dat droomt over de toekomst en hoe ze de wereld zal verbeteren. Binnen een moderne opvoeding volgt ze opgewonden de gebeurtenissen rond de revolutie en de val van het regime van de Sjah. Met de oprichting van de Islamitische republiek breekt een andere tijd aan: De opmars van de Islamitische dictatuur. Marjane wil geen hoofddoek dragen en ageert tegen de onderdrukking van vrouwen. Van Iran komt ze in een internaat in Wenen terecht. Woelige tienerjaren vol punk- en hardrock volgen, ondertussen worstelt Marjane met haar lichamelijke, teleurstellende liefdes en eenzaamheid. Eenmaal terug in Iran komt ze terecht in een samenleving waar de fundamentalisten het voor het zeggen hebben en de zedenpolitie alom aanwezig is.

Verklaring titel

Persepolis was de naam van de voormalige hoofdstad waar koning Darius zijn magnifieke paleizen had gebouwd, maar die in 332 voor Christus werd geplunderd door Alexander de Grote. De titel legt de nadruk op de rijke geschiedenis van Iran en de tolerantie van de Iranese beschaving. Ze is bedoeld als kritiek op het gebrek aan kennis en waardering in het Westen voor de Iraanse cultuur.

Voor meer informatie (tekst en foto's) over deze Perzische stad zie <http://nl.wikipedia.org/wiki/Persepolis>

Thema's

De film strijkt heel wat Westerse clichés over Iran glad. Satrapi geeft haar visie op de gebeurtenissen in Iran en neemt de kijker, op een aantrekkelijke en begrijpbare manier, mee in de geschiedenis haar geboorteland. De val van de Sjah wordt bijvoorbeeld erg toepasselijk uitgebeeld aan de hand van een poppenspel met marionetten. Satrapi weet haar persoonlijke verhaal en de politiek van haar geboorteland perfect met elkaar te vervlechten: Beide zijn verhalen van enorme verandering, tegenslag en hoe je daarmee omgaat. De 'grote' gebeurtenissen uit haar leven vult Satrapi aan met kleine anekdotes die grappig en aandoenlijk tegelijk zijn en treffend tonen hoe het voelt om een klein meisje te zijn tussen grote problemen. Bijvoorbeeld hoe ze op de zwarte markt een cassette van Iron Maiden op de kop tikt. PERSEPOLIS geeft ook een goed beeld van wat een ontworteld leven betekent. De weemoed om je geliefde vaderland dat verweekt is in een gruwelijke oorlog, je naasten die constant in gevaar leven en een langzaam uitdunnende kennissenkring omdat de revolutie haar martelaren opeist. Deze hartverscheurende ontwikkelingen maakt Marjane mee terwijl ze zelf veilig en op afstand in een ander land leeft. PERSEPOLIS vertedert door humor, moed, levenswijsheden en een doorleefde erkenning van de tragische momenten in iemands leven. De oorlog met Irak duurde acht jaar en er vielen bijna een miljoen doden aan Iraanse zijde. De totale zinloosheid ervan werd pijnlijk duidelijk toen iedereen achteraf constateerde dat er niks veranderd was.

Reader

Vormgeving

PERSEPOLIS is een 'coming-of-age' drama in de vorm van een getekende 2D animatie. De tekenstijl is sober, naïef en af en toe surrealistisch. Het heden is in kleur weergegeven, het verleden in zwart-wit. De minimalistische vorm is geen beperking om een verhaal te vertellen met zoveel gebeurtenissen en belangrijke thema's. De eenvoudige woorden, simpele tekeningen en beperkte kleuren zorgen voor een compact verhaal vol humor en subtiliteiten. Over de vorm stelde Satrapi: "De lijnen in computergestuurde tekeningen zijn beperkt, ze nemen de persoonlijkheid weg uit de personages. Mensen zijn niet perfect en de zelfgemaakte tekeningen geven een beter beeld van hun ziel." Tegelijk is deze werkwijze bijzonder arbeidsintensief: In anderhalf uur zijn er immers 129.600 tekeningen te zien (1,5 uur x 60 min. x 60 sec. x 24 beeldjes per seconde). De film is dan ook het resultaat van drie jaar werken.

Extra

Door de gevoelige thematiek veroorzaakte PERSEPOLIS grote ophef. De selectie voor het Film Festival van Cannes dit jaar leidde er toe dat Iran een officieel protest indiende omdat PERSEPOLIS een leugenachtig beeld zou geven van de Islamitische Revolutie. Tevergeefs: De film won de speciale juryprijs. In Iran wordt de animatiefilm als islamofob bestempeld en op verzoek van de Iraanse ambassade werd de film geannuleerd op het Bangkok Filmfestival. PERSEPOLIS is de Franse inzending voor de Oscars.

Toelichtingen op de leerlingopdrachten

Er zijn in de lesbrief voor de leerlingen drie opdrachten te vinden. U kunt zelf beslissen hoeveel opdrachten er gemaakt moeten worden door de leerlingen. Laat de leerlingen zelf ook één opdracht kiezen.

Opdracht 1: Discussie over maatschappelijke thema's

Het beeld dat wij van Iran en de Iraniërs hebben wordt grotendeels bepaald door de informatie die wij uit de media krijgen. Dat beeld is zeer eenzijdig.

In voorbereiding op de film.

De leerling beschrijft in het kort wat zijn/haar indruk is van het land en haar bevolking. De leerling probeert daarbij antwoord te geven op volgende vragen:

- Wat voor soort regime is aan de macht in Iran?
- Wat weet je van de sociaale-conomische en politiek-culturele factoren die bepalend zijn in de samenleving van Iran?
- Wat weet je over de verschillende bevolkingsgroepen in Iran?
- Welke rol speelt het Westen/Amerika in Iran?
- Zou je Iran graag een keer bezoeken? Geef redenen waarom wel/niet (politiek, religieus, cultureel, etc.).

Na de film.

De leerling leest het interview met de maakster op http://www.antenna.nl/zozolala/ZL126_Satrapi.html

Kringgesprek en discussie

In een kringgesprek bespreken de leerlingen hun beeld van Iran. Na het zien van de film bespreken ze of dit beeld veranderd is. De bevindingen zijn het startpunt voor een discussie over de maatschappelijke thema's die in de film naar voren komen.

Onderwerpen, afkomstig uit het interview met Marjane Satrapi, voor het gesprek kunnen zijn:

- Waarom de maakster voor dit medium heeft gekozen.
Mensen zijn cynisch en niet geïnteresseerd in de zoveelste roman vol ellende en oorlog. Strip en animatie is een interessante middenweg tussen woord en beeld. Het voordeel van strip is ook dat je minder serieus wordt genomen. Je kunt in principe zeggen wat je wilt.
- De verschillen tussen het beeld van Iran en de Iraniërs in het Westen en het beeld dat Marjane in PERSEPOLIS scheidt.
Een aantal onafhankelijke filmmakers lieten in hun films een ander beeld van het land zien, waardoor mensen toch meer geïnteresseerd raakten in het leven in Iran. Plotseling beseften een hoop mensen dat Iran niet alleen bevolkt wordt door lange baarden en dat het land een van de oudste culturen van de wereld is, die je niet alleen moet beoordelen op de geschiedenis van de afgelopen vijftig jaar.
- Leven tussen of in twee werelden.
Ontheemd zijn; zowel in je land van herkomst als in het land waar je (noodgedwongen) verblijft. Marjane voelt zich schuldig en heeft heimwee naar haar familie en thuisland, maar is ook opgelucht en voelt zich vrij in haar huidige omgeving. In een interview stelt ze dat Iran haar moeder is, maar dat ze getrouwd is met Frankrijk. Kortom: Voor een relatie kun je kiezen en tot je familie ben je veroordeeld.
- Leven onder een totalitair regime.
Mensen zijn in wezen allemaal gelijk. Alle mensen reageren hetzelfde in extreme gevallen: Ze willen zo normaal mogelijk blijven door leven. In de Tweede Wereldoorlog riskeerden mensen hier hun leven voor wat boter. Tijdens de oorlog in Iran riskeerde Marjane haar leven voor een cassettebandje met muziek van Kim Wilde. Mensen riskeren hun leven voor 'iets' dat ogenschijnlijk weinig waard is. Alle dictaturen lijken ook op elkaar. Hitler verbood jazzmuziek, Khomeini verbood dansmuziek. Ze konden alleen aan de macht blijven door angst te zaaien onder de bevolking. Uiterlijk zijn er verschillen, maar het principe is hetzelfde.

Reader

- De rol van godsdienst in het dagelijks leven.

Godsdienst speelt een allesoverheersende rol in Iran en is bepalend voor de strikte leefregels en kledingvoorschriften waaraan de Iraanse bevolking zich moet houden. De angst voor de (zedes)politie is enorm. De straffen die worden uitgedeeld wanneer men zich onttrekt aan de voorgeschreven regels, zijn gruwelijk. Toch wordt er gedronken gedanst en gefeest, maar alles moet heel stiekem.

Voorbeelden uit de film zijn:

- Marjane rent gesluierd over de straat, ze heeft haast om op tijd op school te zijn. Ze wordt aangehouden. En krijgt de aanmaning niet te rennen maar te lopen. Volgens de controleurs beweegt haar achterste teveel en dit zou kunnen leiden tot onkuise gedachten bij de heren. 'Kijk er dan niet naar' was haar antwoord en liep weg.

- Een studentenfeest draait uit op een grootscheepse vluchtactie waarbij een jonge student, op de hielen gezeten door de politie, van een flatgebouw naar beneden stort en ter plekke sterft.

- Marjane mag zich niet meer vrij kleden.

- De communistische oom van Marjane wordt gezien als een bedreiging voor de fundamentalistische regering, hij wordt opgepakt en uiteindelijk vermoord.

Opdracht 2: Dagboek in stripvorm

De autobiografische strip beschrijft, in navolging van de autobiografische roman, het dagelijks persoonlijke leven van de auteur. Het genre kreeg in de jaren zeventig gestalte door Justin Green die Binky Brown liet worstelen met zijn katholieke en joodse achtergrond. Een andere grote wegverbreider is Harvey Pekar die met zijn *American Splendor* in Amerika een cultheld werd. Het indrukwekkende *Maus* van Art Spiegelman had uiteindelijk een groot effect op de acceptatie van de strip als serieuze kunstuiting; hij koos de klassieke vorm van kinderstrips en fabels (dieren die zich als mensen gedragen) om een uitermate volwassen visie te geven op de Tweede Wereldoorlog. *Maus* is de geschiedenis van een Poolse jood die de dodenkampen overleefde en die zijn verhaal, met horten en stoten, aan zijn zoon vertelt.

De leerlingen maken een autobiografische strip. Ze kiezen voor een dagboek in stripvorm of voor een strip waarin één, voor hen, belangrijke gebeurtenis in beeld wordt gebracht.

Opdracht 3: Verbeelding van songtekst "Eye of the Tiger"

In de film is de tekst van dit nummer op het lijf geschreven van Marjane. Ze ontwaakt uit haar depressie en gaat opnieuw het gevecht aan met het leven. Het nummer wordt door haarzelf gezongen zodat het extra persoonlijk wordt. De leerling maakt een Franse vertaling van de songtekst en zoekt daar zelf beelden bij. In een PowerPoint of Photo Story presentatie worden de beelden en teksten onder begeleiding van de muziek getoond. (Duur: ongeveer 1 minuut).

Voor de geluidstrack kunnen onderstaande links gebruikt worden

<http://nl.youtube.com/watch?v=8kovTQnJF4> (zelf gezongen versie)

http://nl.youtube.com/watch?v=qhW_-1jTAa4 (cover)

Photo Story is een gratis Microsoft programma waarmee je animaties kunt maken met foto's, muziek en tekst.

<http://www.microsoft.com/netherlands/windowsxp/digitalefotografie/photostory/default.msp>

Colofon

Deze lesbrief is vervaardigd door de SKVR BeeldFabriek in opdracht van het International Film Festival Rotterdam.

Jaco Kruidenier en Myriam Simons van de SKVR-Beeldfabriek

INTERNATIONAL
film
FESTIVAL
ROTTERDAM

Leerlingen lesbrief voor PERSEPOLIS

Het International Film Festival Rotterdam (IFFR) is in 1972 opgericht door Huub Bals onder de naam Film International. Het festival is in de loop der jaren uitgegroeid tot een van de grootste culturele evenementen van Nederland. Het is een platform voor de hedendaagse filmkunst van opkomend en al gevestigd talent uit de hele wereld. Het festival kent meerdere vaste onderdelen die iedere editie terugkeren (o.a. de VPRO Tiger Awards Competitie, Exploding Cinema, Filmmakers in Focus) en elk jaar zijn er ook een aantal thematische filmprogramma's. De 37e editie van het International Film Festival Rotterdam legt het accent op Free Radicals, filmmakers en kunstenaars die eigenzinnig en energiek een eigen koers volgen. In totaal biedt het festival meer dan 700 titels, waaronder lange films, korte films, installaties, optredens en feesten. Nauw verbonden met het festival zijn het Hubert Bals Fonds en de CineMart, beide opgericht om bij te dragen aan de realisatie van filmprojecten. Het filmfestival organiseert ook speciale schoolvoorstellingen voor het voortgezet onderwijs. Duizenden leerlingen (zoals jij) hebben al aan deze filmvertoningen deelgenomen.

Dit is de lesbrief bij PERSEPOLIS. Je krijgt van je docent een korte introductie bij de film die je met de klas gaat bekijken. Aan deze filmvoorstelling zijn drie opdrachten gekoppeld. Deze worden in de klas besproken en uitgevoerd. De docent zal de opdrachten toelichten en je hierin begeleiden.

Opdracht 1 Discussie over maatschappelijke thema's

Het beeld dat jij als zogenaamde westerling van Iran en de Iraniërs hebt wordt grotendeels bepaald door de informatie die je krijgt uit de media. Dat beeld is echter zeer eenzijdig.

In voorbereiding op de film

1. Beschrijf in het kort wat jouw indruk is van Iran en haar bevolking. Probeer in je voorbeschouwing de antwoorden op de onderstaande vragen te verwerken.
  - Wat voor soort regime is er in Iran aan de macht?
  - Wat weet je van de sociaal-economische en politiek-culturele factoren die bepalend zijn in de samenleving van Iran?
  - Wat weet je over de verschillende bevolkingsgroepen in Iran?
  - Welke rol speelt het Westen/Amerika in Iran?
  - Zou je Iran graag een keer bezoeken? Waarom wel of waarom niet?

Na de film

2. Lees het interview met de regisseuse Marjane Satrapi op http://www.antenna.nl/zozolala/ZL126_Satrapi.html
3. Is je mening over Iran en de Iraniërs veranderd na het zien van de film en het lezen van het interview? Vergelijk, in een gesprek, jouw mening met de mening van je klasgenoten.
4. Discussieer met je klasgenoten over de maatschappelijke thema's die in de film naar voren komen.

Onderwerpen voor gesprek zijn:

- Waarom heeft de maakster voor dit medium gekozen?
- Het verschil tussen beeld van Iran en de Iraniërs in het Westen en het beeld dat PERSEPOLIS (Marjane) schiept.
- Het leven tussen of in twee werelden.
- Het leven onder een totalitair regime.
- De rol van godsdienst in het dagelijks leven.
- En natuurlijk je eigen beeld van Iran en de Iraniërs.

Leerlingen lesbief voor PERSEPOLIS

Opdracht 2: Dagboek in stripvorm

Stripverhalen kunnen ook meer dan vermaak zijn. Ze kunnen de geschiedenis doen herleven, kritiek leveren op de wereld waarin we leven of ons compleet nieuwe werelden voorschotelen. Sommige gaan over dagelijks terugkerende problemen, zoals wie laat de hond uit, wie wast af. Sommige over grootse en meeslepende gevoelens en dreigingen; wie weet waar wij mensen nu eigenlijk mee bezig zijn? Alles, van het verhevene tot het humoristische, kan in een strip te lezen zijn.

Marjane Satrapi vertelt in haar film haar persoonlijke verhaal: Hoe het voelt om een klein meisje te zijn tussen gigantische problemen. De 'grote' gebeurtenissen uit haar leven zijn verweven met kleine anekdotes die vaak grappig en aandoenlijk tegelijk zijn. Bijvoorbeeld hoe ze op de zwarte markt een cassette van Iron Maiden op de kop tikt.

Teken een autobiografische strip op het formaat van een A4 papier. Je kunt kiezen tussen een strip in dagboekvorm; hierin kun je (per plaatje) verschillende grote en kleine gebeurtenissen in beeld brengen. Of je maakt een strip waarin je één belangrijke gebeurtenis centraal stelt. Welke gebeurtenis of ervaring heeft de afgelopen tijd op jou grote (emotionele) indruk gemaakt?

Leerlingen lesbrief voor PERSEPOLIS

Opdracht 3: Verbeelding van songtekst "Eye of the Tiger"

In de film is de tekst van het nummer op het lijf geschreven van Marjane Satrapi. Ze ontwaakt uit haar depressie en gaat opnieuw het gevecht aan met het leven. Het nummer wordt door haar zelf gezongen, zodat het extra persoonlijk wordt. In een groepje ga je aan de slag met de songtekst en maak je een 'PowerPoint- of Photo Story clip'.

1. Lees de songtekst goed door.
2. Beluister de geluidsfragmenten op YouTube via onderstaande links:
<http://nl.youtube.com/watch?v=8kovTQnJJF4> (zelf gezongen versie)
http://nl.youtube.com/watch?v=qhW_-1jTAa4 (cover)
3. Vertaal de gehele songtekst in het Frans.
4. Kies welke trailer je als basis van je clip gebruikt.
5. Je verzint/maakt daar je eigen beelden bij (plaatjes/bewerkingen via internet etc.)
6. Verwerk de Franse songtekst in het beeld.
7. In een PowerPoint of Photo Story presentatie laat je tekst en beeld, op het ritme van de muziek, bewegen.

Photo Story is een gratis programma waarmee je animaties kunt maken met foto's, muziek en tekst.

<http://www.microsoft.com/netherlands/windowsxp/digitaalfotografie/photostory/default.msp>

Songtekst Survivor

Risin' up, back on the street
Did my time, took my chances
Went the distance, now I'm back on my feet
Just a man and his will to survive

So many times, it happens too fast
You change your passion for glory
Don't lose your grip on the dreams of the past
You must fight just to keep them alive

Refrein

*It's the eye of the tiger, it's the cream of the fight
Risin' up to the challenge of our rival
And the last known survivor stalks his prey in the night
And he's watchin' us all in the eye of the tiger*

Face to face, out in the heat
Hangin' tough, stayin' hungry
They stack the odds 'til we take to the street
For we kill with the skill to survive

Refrein

Risin' up, straight to the top
Have the guts, got the glory
Went the distance, now I'm not gonna stop
Just a man and his will to survive

Refrein

The eye of the tiger (herhaal tot het einde)

Colofon

Deze lesbrief is vervaardigd door de SKVR BeeldFabriek in opdracht van het International Film Festival Rotterdam.

Jaco Kruidenier en Myriam Simons van de SKVR-Beeldfabriek

INTERNATIONAL
film
FESTIVAL
ROTTERDAM

